

Projektowanie Systemów Informatycznych

Bogumiła Hnatkowska

PSI – formy

- Wykład – zakończony egzaminem: 23.06, 30.06;
Do egzaminu można przystąpić bez zaliczenia projektu
Możliwość zwolnienia z egzaminu z oceną 5.0 w
przypadku, gdy projekt oceniony na 5.5

PSI – formy, c.d.

- Projekt – zaliczanie fazowe; celem jest projekt architektury oraz implementacja zgodnie z projektem wybranych funkcjonalności i cech нефunkcjonalnych złożonego systemu informatycznego

Literatura podstawowa

- L. Bass, P. Clements, R. Kazman, Architektura oprogramowania w praktyce. Wydanie II, Helion 2011.
- N. Rozanski, E. Woods, Software Systems Architecture: working with stateholders using viewpoints and perspectives, Second Edition, Pearson Education 2012.
- P. Clements, R. Kazman, M. Klein, Architektura oprogramowania. Metody oceny oraz analiza przypadków, Helion 2003.
- R. C. Martin, Clean Architecture, Prentice Hall 2018
- D. Trowbridge at al. Integration patterns. Microsoft 2004 (patterns & practices)
- Materiały przygotowane przez prowadzącego kurs.

Cele i zakres wykładu

- Zrozumienie roli modelowania w wytwarzaniu oprogramowania.
- Zapoznanie z procesem projektowania złożonych systemów informatycznych i stosowanymi w tym zakresie rozwiązaniami.
- Zapoznanie z metodami oceny jakości projektów informatycznych i ocena jakości artefaktów powstających podczas wytwarzania oprogramowania.

Projekt

- **Projekt (czynność)** – czasowy wysiłek podejmowany do stworzenia unikalnego produktu lub usługi [pmbok]
- **Projekt (artefakt)** – plan, szkic czegoś [słownik j. pol.]
- **Projekty w Inżynierii Oprogramowania:**
  - Projekt architektury systemu
  - Projekt architektury oprogramowania
  - Projekt szczegółowy

System informatyczny

- Zbiór powiązanych ze sobą elementów, którego funkcją jest przetwarzanie danych przy użyciu techniki komputerowej
- Typowe komponenty systemu informatycznego:
  - sprzęt
  - oprogramowanie
  - bazy danych
  - interfejsy (np. innymi programami)
  - procedury korzystania z systemu informatycznego, instrukcje robocze itp.

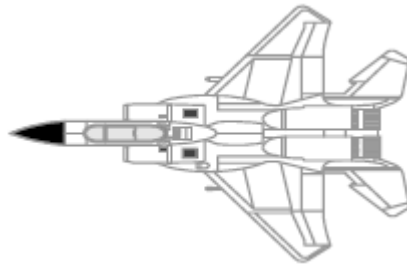
System informatyczny, cont.

- Termin „system informatyczny” stosuje się często do systemów wspomagających funkcjonowanie (zarządzanie) przedsiębiorstw
- Przykłady zintegrowanych systemów informatycznych:
  - ERP (enterprise resource planning),
    - Magazynowanie
    - Księgowość
    - Finanse
    - Zarządzanie relacjami z klientami
    - ..

Model

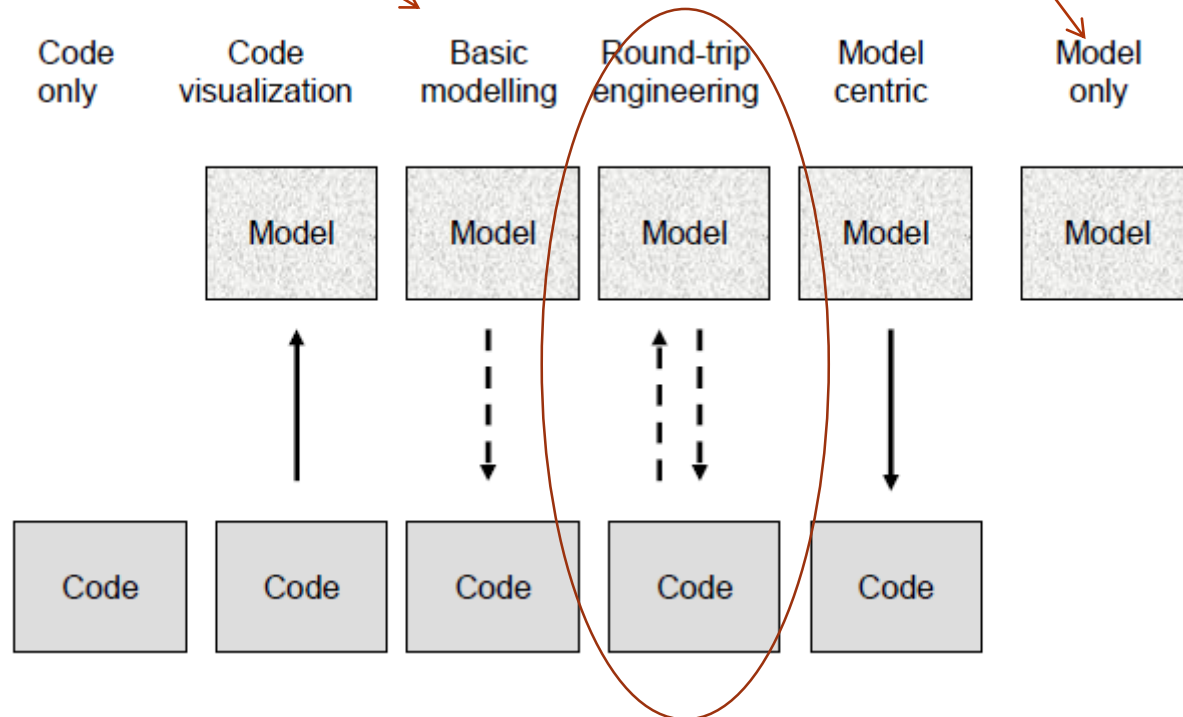
- Model – uproszczona reprezentacja systemu (oprogramowania) lub jego otoczenia na przyjętym poziomie abstrakcji wykonana w określonym celu, przedstawiona z wykorzystaniem języka modelowania; semantycznie zamknięta abstrakcja systemu

- Korzyści z modelowania:
  - Wizualizacja systemu (polepsza zrozumienie)
  - Dokumentacja decyzji projektowych
  - Możliwość oceny rozwiązania (wybranych cech) przed jego zbudowaniem
- Modelowanie vs projektowanie

Rola modelowania w IO

- Fowler: szkic, blueprint, język programowania
- Brown:

Pojęcia podstawowe

- Celem firm IT jest **zaspokojenie potrzeb użytkowników** przez dostarczenie im działającego systemu **wysokiej jakości** w ramach ustalonego **budżetu i harmonogramu**
- Realizacja celu jest możliwa z wykorzystaniem **inżynierii oprogramowania** – **systematyczne podejście** do wytwarzania, działania, pielęgnacji i wycofania oprogramowania
- Systematyczne podejście przejawia się wykorzystaniem **metodyk wytwarzania oprogramowania** (zbiór zdefiniowanych procesów, dotyczących różnych obszarów IO)

Pojęcia podstawowe

- **Metoda** – świadomie stosowany sposób postępowania mający prowadzić do osiągnięcia zamierzonego celu [słownik j. polskiego]
- **Metodyka** – zbiór zasad, sposobów wykonywania określonej pracy albo osiągnięcia określonego celu; szczegółowe normy postępowania właściwe danej nauce [słownik wyrazów obcych].
- **Metodyka** – zestaw pojęć, modeli, technik i sposobów postępowania służący do analizy dziedziny stanowiącej przedmiot projektowanego systemu oraz do projektowania pojęciowego, logicznego i fizycznego. Metodyka jest powiązana z notacją służącą do dokumentowania wyników faz projektu [Subieta].
- **Metodologia** – nauka o metodach badań naukowych stosowanych w danej dziedzinie wiedzy [słownik języka polskiego]; wyraz praktycznie nie występuje poza tekstami naukowymi, a typowy jego kontekst to metodologia badań (lub nazwa dyscypliny naukowej)

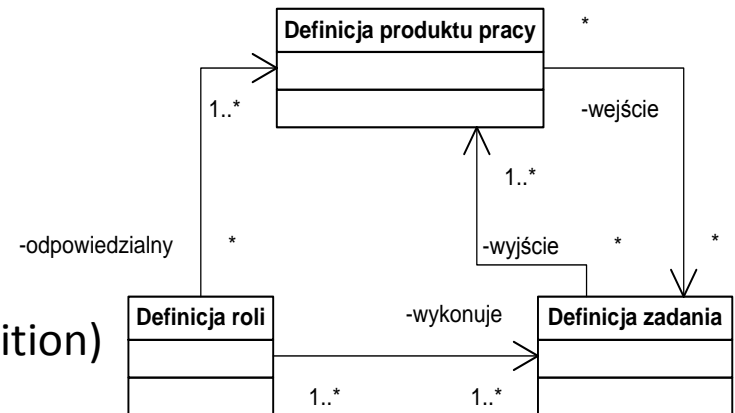
Opis metodyki – podstawowe pojęcia

- Specyfikacja Meta-modelu Inżynierii Procesów Systemu i Oprogramowania (Software & Systems Process Engineering Meta-Model Specification, SPEM 2.0)

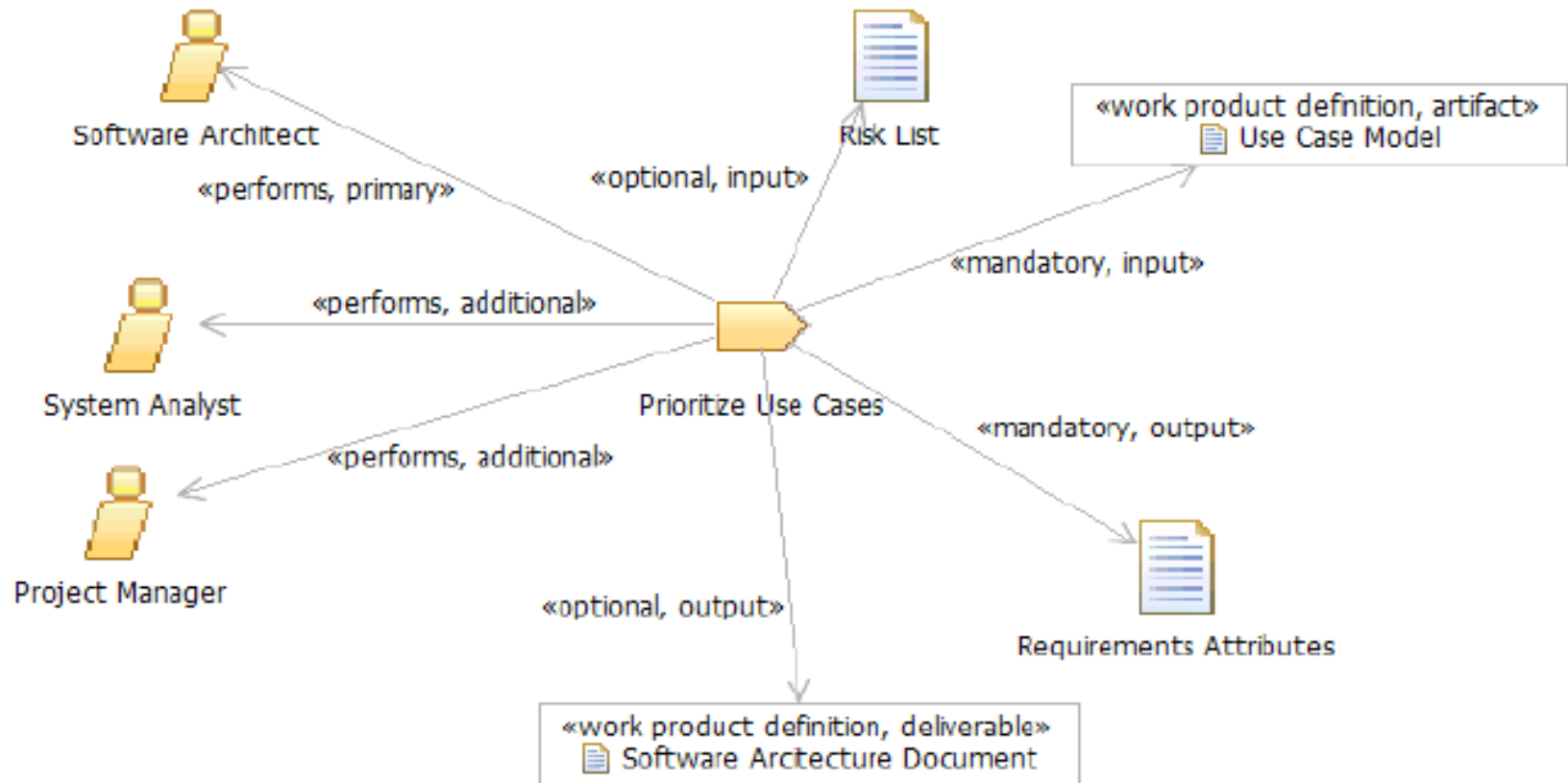
- **Definicja roli (Rola)** (ang. role definition) reprezentuje jednostkę lub zespół, która wykonuje określone aktywności i jest odpowiedzialna za pewne artefakty.

- **Definicja zadania (zadanie)** (ang. task definition) opisuje czynności podejmowane przez rolę w celu wyprodukowania określonych (znaczących) rezultatów.

- **Definicja produktu pracy (Artefakt lub produkt pracy)** (ang. work product definition) jest wynikiem pracy pewnej roli w ramach określonego zadania:
  - dokument
  - model
  - element modelu
  - kod źródłowy

Opis metodyki – podstawowe pojęcia, c.d.

Własności metodyk

- Zakres (scope) metodyki
- Rozmiar metodyki (size)
- Dokładność metodyki (ceremony)
- Waga metodyki (weight)
- Widzialność (visibility)

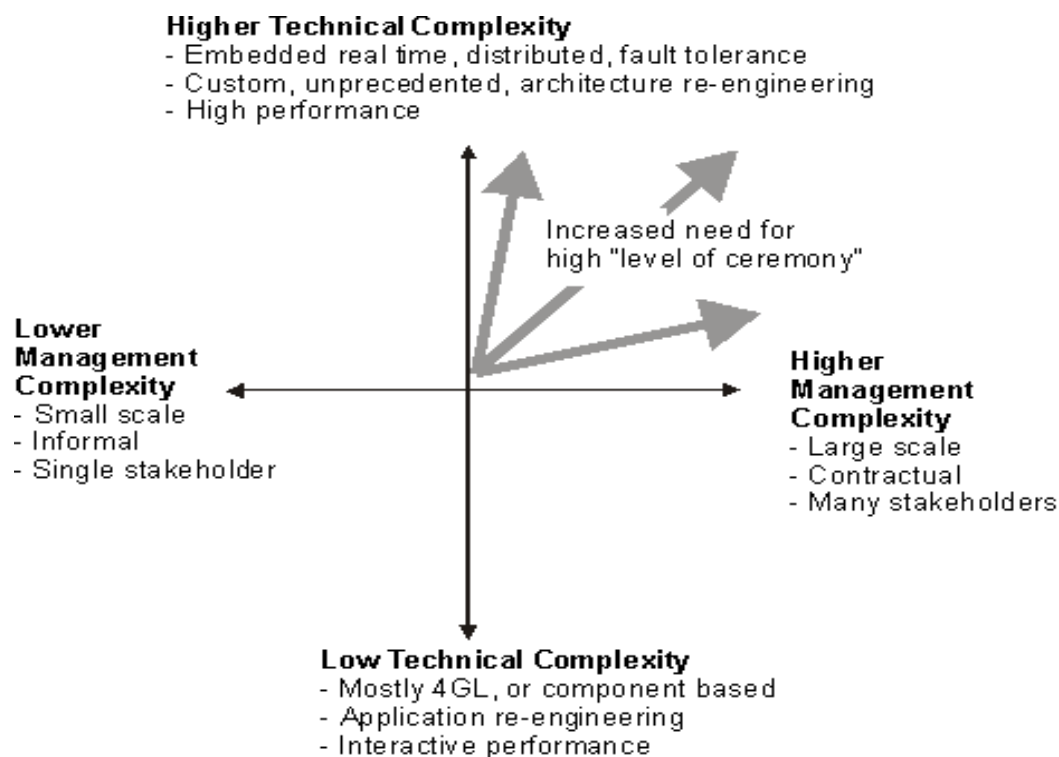
Klasyfikacja metodyk

- Klasyfikacja metodyk ze względu na wagę:
  - ciężkie (tradycyjne), np. USDP, RUP, Enterprise RUP
  - lekkie (zwinne), np. Scrum, XP, Crystal, Agile UP, Agile RUP
- Klasyfikacja metodyk ze względu na rodzaj procesów cyklu życia, które metodyka obejmuje:
  - metodyki zarządcze, np. SCRUM, Prince 2
  - metodyki wytwórcze, np. USDP

Parametry wpływające na dobór metodyki

- Cięższe metodyki dla: (a) wieloosobowych zespołów (b) dużych projektów (c) projektów o zastosowaniach krytycznych (d) projektów kontraktowych

Metodyka stosowana w ramach projektu

- Unified Process z przedstawicielami:
  - Unified Software Development Process (USDP), twórcy UML
  - **OpenUP, projekt Eclipse → szablony dokumentów, wybrane aktywności w obrębie dyscyplin**
  - Rational Unified Process (RUP)
  - Enterprise Unified Process (EUP), Ambler
  - Agile Unified Process (AUP), Ambler
- Charakterystyka
  - Generyczny framework
  - Przedstawiciele współdzielą cykl życia

Unified Process – struktura procesu

FAZY

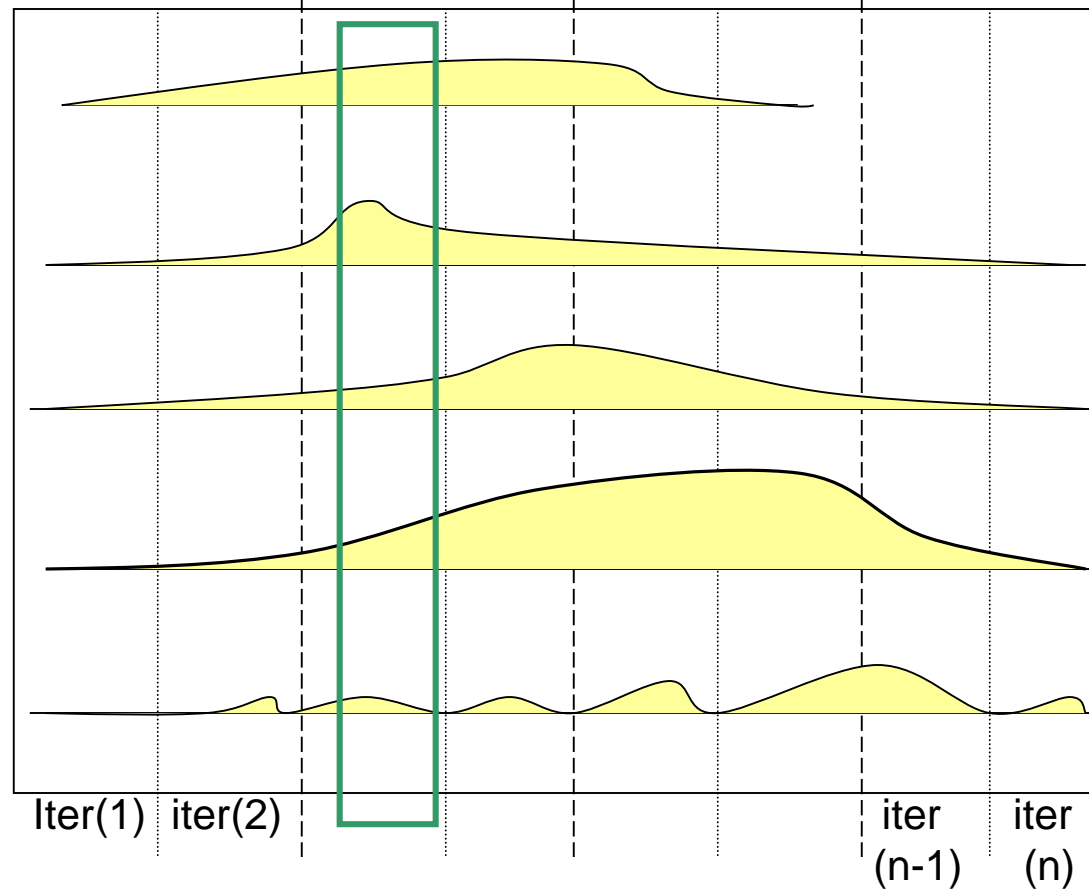
Zapoczątkowania
Inception

Opracowania
Elaboration

Konstrukcji
Construction

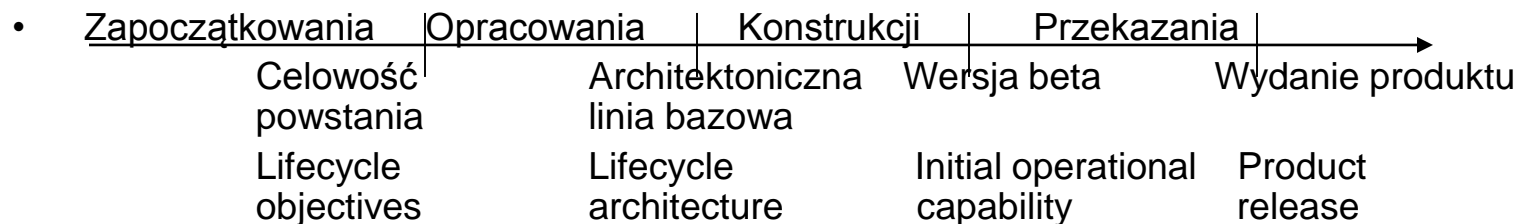
Przekazania produktu
Transition

Dyscypliny

Unified Proces – fazy i kamienie milowe

FAZA:

Table 2: The focus of RUP phases

Phase	Inception	Elaboration	Construction	Transition
Key question	Should we build it?	Can we build it?	Are we building it?	Have we delivered it?
Focus	Scope	Risk	Functionality	Delivery

Risk reduction with the RUP Phase Plan, [Mark Aked](#)

Unified Process – struktura procesu

- Dyscyplina – pakiet grupujący zadania wykonywane w ramach danego etapu wytwórczego, np. specyfikacja wymagań, analiza, projekt etc.
- Zadania mogą być grupowane w większe struktury – aktywności
- Kolejność wykonywania aktywności w obrębie iteracji i/lub zadań w ramach dyscypliny jest pokazana za pomocą przepływów prac (workflow).

Dyscypliny

USDP

- [Modelowanie biznesowe]
- Specyfikacja wymagań
- Analiza
- **Projekt**
- Implementacja
- Testy

Elementy pogrubione –
zakres objęty wykładem;
kursywą - przypomnienie

OpenUP

- Specyfikacja wymagań
- **Architektura**
- Wytwarzanie
- Testy
- Zarządzanie projektem

Dyscypliny

RUP

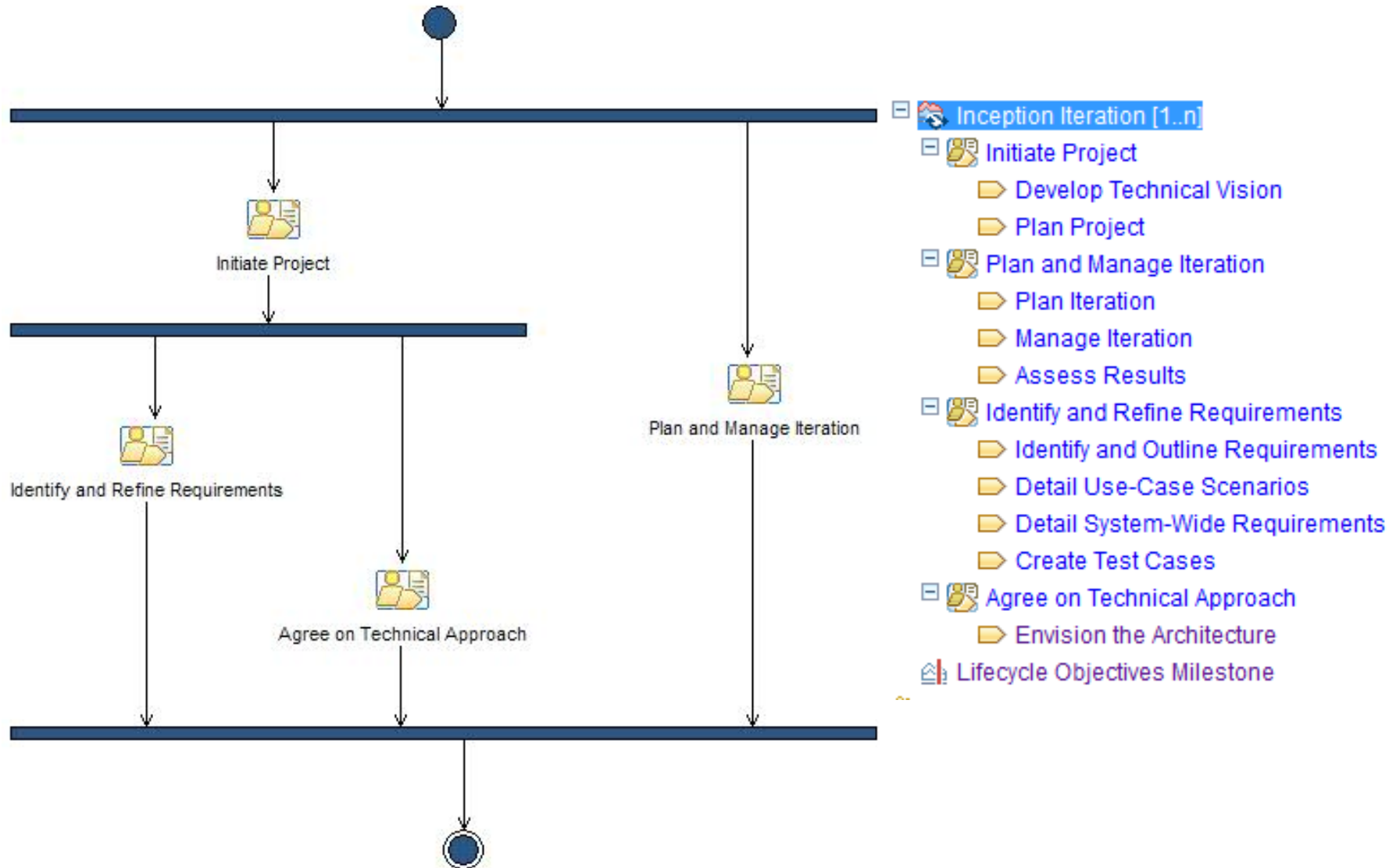
- Modelowanie biznesowe
- Specyfikacja wymagań
- **Analiza i projekt**
- Implementacja
- Testy
- Rozmieszczenie

- Zarządzanie konfiguracją i zmianami
- Zarządzanie projektem
- Środowisko

AUP

- **Modelowanie**
- Implementacja
- Testy
- Rozmieszczenie

- Zarządzanie konfiguracją i zmianami
- Zarządzanie projektem
- Środowisko

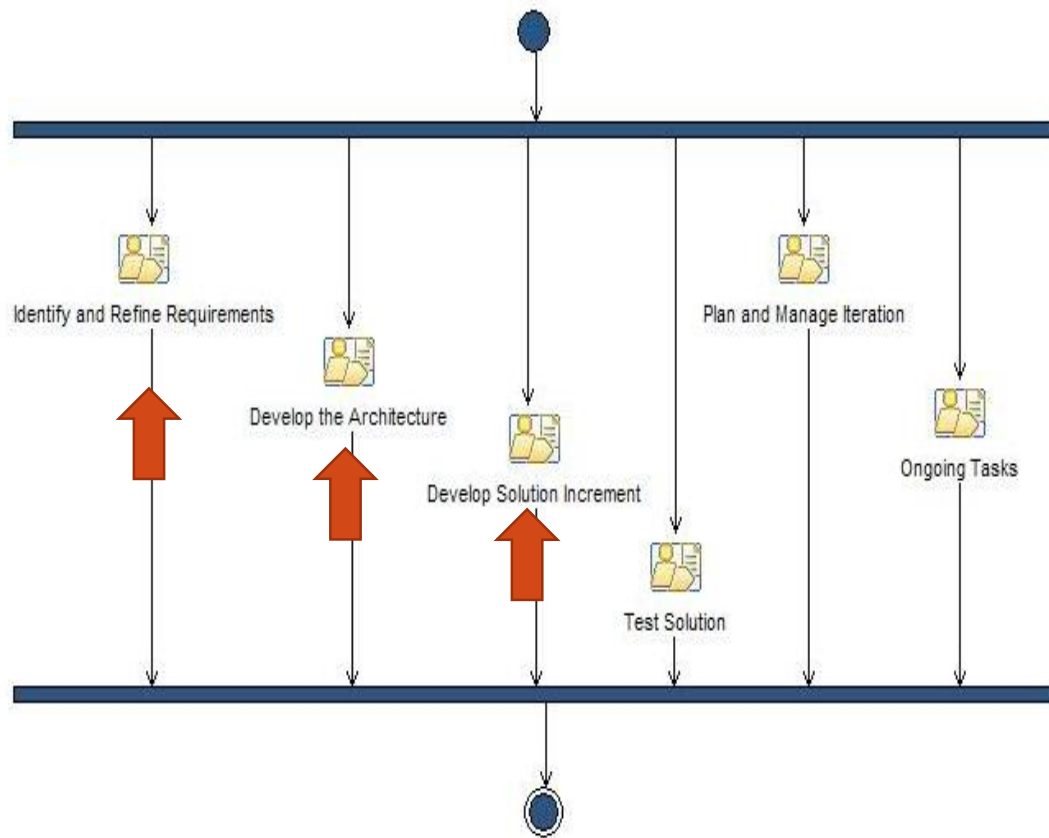

OpenUP – przepływ prac (aktywności) w iteracji fazy Zapoczątkowania

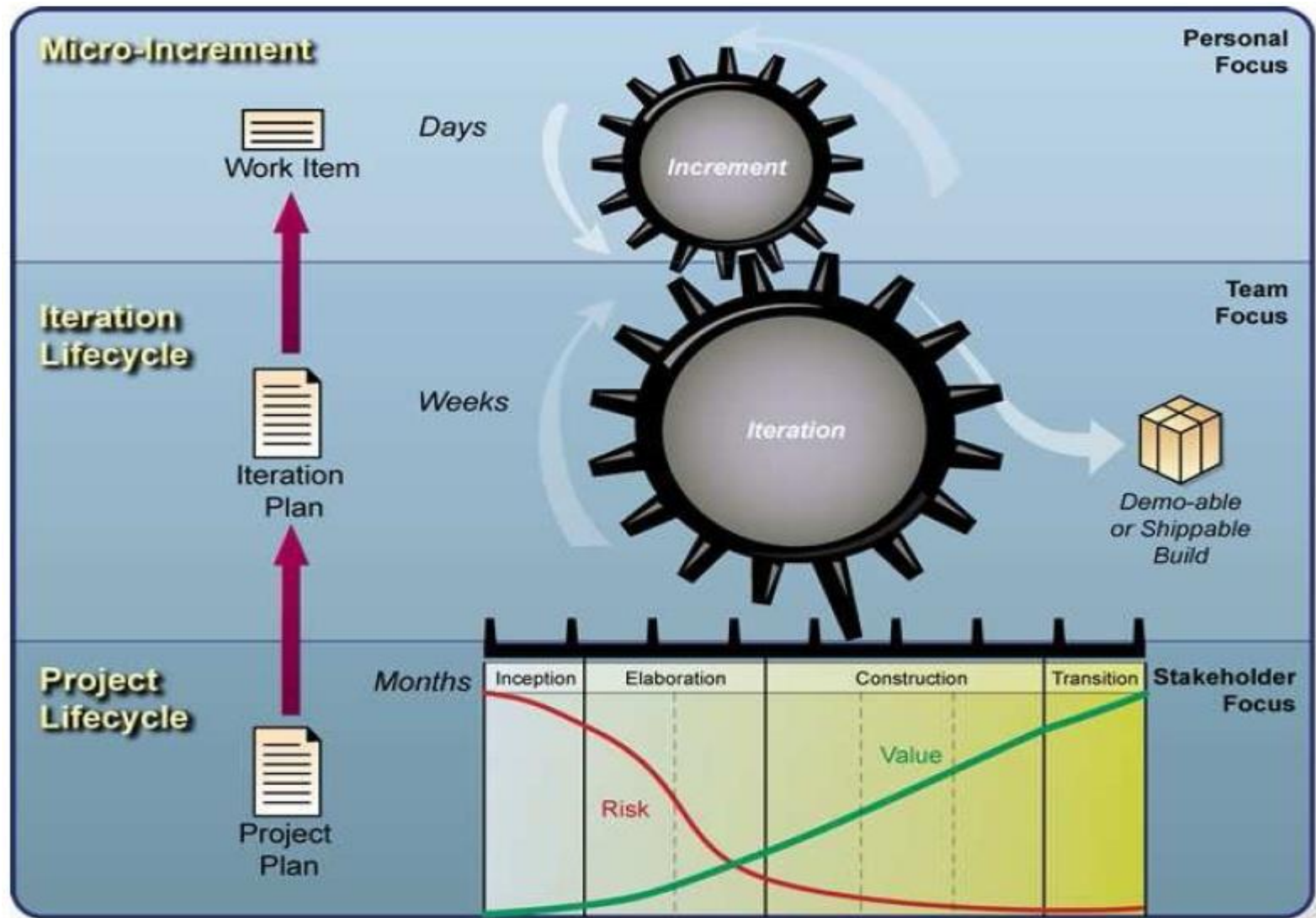
OpenUP – przepływ prac (aktywności) w iteracji fazy Opracowania

Elementy objęte
wykładem/projektem

- [-] Elaboration Phase
  - [-] Elaboration Iteration [1..n]
    - [+] Plan and Manage Iteration
    - [-] Identify and Refine Requirements
      - Identify and Outline Requirements
      - Detail Use-Case Scenarios
      - Detail System-Wide Requirements
      - Create Test Cases
    - [-] Develop the Architecture
      - [+] Develop Solution Increment
        - Refine the Architecture
    - [-] Develop Solution Increment
      - Design the Solution
      - Implement Developer Tests
      - Implement Solution
      - Run Developer Tests
      - Integrate and Create Build
    - [+] Test Solution
    - [+] Ongoing Tasks
  - [+] Lifecycle Architecture Milestone

Unified Process – struktura

Omówienie projektu

FAZY :

Zapoczątkowanie

Opracowanie

Konstrukcja

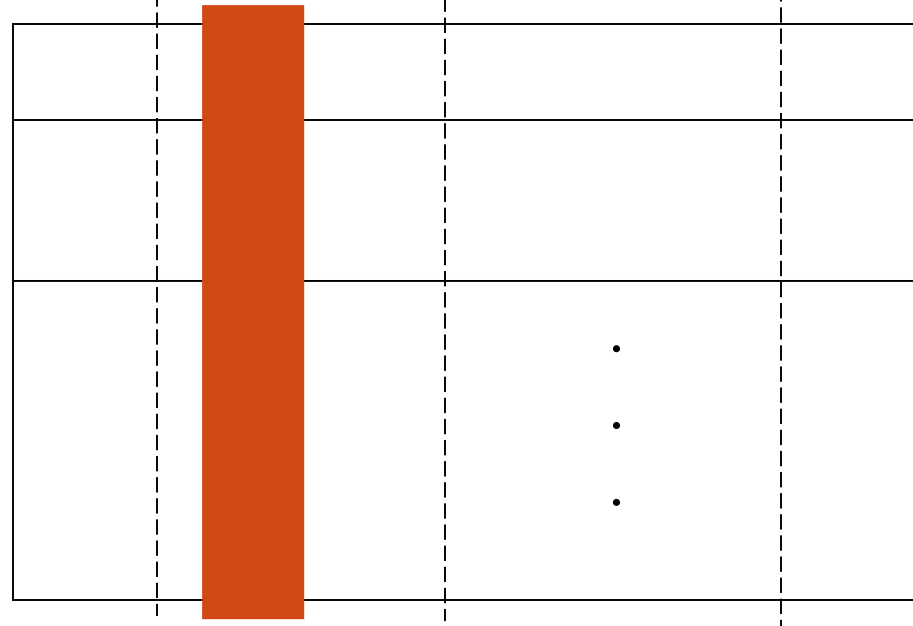
Przekazanie

Specyfikacja
wymagań

Architektura

Implementacja

Testowanie

Iter (2)

Pytania kontrolne

- Co to jest system informatyczny?
- Co to jest metodyka?
- Co to jest model i jakie role może pełnić w ramach wytwarzania oprogramowania?
- Czym cechuje się rodzina metodyk Unified Process?
- Omów podstawowe elementy cyklu życia metodyki z rodziny Unified Process.